Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Nikolas Gardoki Mazmela

Aramaio, Araba (1938)



Aurkibidea

Biografia



Eguzkierripako Arana baserrian jaio zen. Aita auzo bereko Ametzua baserrikoa zen, eta ama Untzilla auzoko Antxikokoa (gaur desagertua). Sei seme-alaba izan zituzten. Zortzi urterekin hasi zen baiñuetxeko eskolan. Hamabi urte arte, eskolako lanik handiena udaletxerako eta okindegirako egurra txikitzea izan zuen. Gero, hamalau urte arte don Joakin maisuarekin ikasi zuen eskola apur bat. Umetan hasi zen solfeoa ikasten. Soinua jotzen ikasi zuen, Felix Ugalderekin lehenengo, eta Angiozarko itsuarekin geroago. Hamazortzi urterekin ekin zion Aramaioko plazako erromeria alaitzen bere soinuarekin. Harrezkero, hainbat herriko eta auzoko jaietan edota ezkontzatan jo izan du soinua, bizi guztian zehar. Hamalau urterekin Arrasateko Zerrajera lantegian hasi zen lanean eta bertan hartu zuen erretiroa. Barajuen auzoko Arratabe (Artabe) baserriko Rosario Errastirekin ezkondu eta hiru seme-alaba dituzte.

Zintak

ARA-065

- **Proiektua**: Aramaioko ipuinak eta kondairak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Arriolabengoa, Divina - Ozaeta Elorza, Arantza
- **Data**: 2009-06-10
- **Iraupena**: 62 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Idoia
- **Emalea**: Arriolabengoa, Divina

ARA-066

- **Proiektua**: Aramaioko ipuinak eta kondairak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Arriolabengoa, Divina - Ozaeta Elorza, Arantza
- **Data**: 2009-06-10
- **Iraupena**: 52 min

- **Euskarria**: MiniDV
- **Emalea**: Arriolabengoa, Divina

Pasarteak

1. Mutikotan umezurtz

- **Erref**: ARA-065/004
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:00:35. **Bukatu**: 00:02:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Zazpi urterekin ama hil zitzaion, eta handik lauZpabost urtera aita ere bai. Umezurtz geratu zen. Arreba bat zuen eta bost anai ziren. Bera txikiena, eta ondo hazi zuten, denen artean. Ama falta izatea oso gogorra da.

Transkripzioa
- Ta gero, ba, hantxe!. Handik zazpi urtera edo ama hil jaten. Primera komuniñue itteko bezperetan ama hil jaten. Ta, ba, hantxe geratu nintzen. Ta gero handik lau-bost urtera aitte be hil jaten. Bai, ta... gaztik. Ta geratu nintzen, ba, mutikotxue aitte ta ama barik. Ta, bueno, ba, etxien ba, arrebie, Benedi, ointxe, denpora asko ez dala hil jaten, ta, bueno, izen giñen bost anai ta arreba bat. Ta, bueno, nik uste dot nirekin ondo portau ziela danak, konke, hazi nindduen, aitama barik. Eta, bueno, hori gogorra da, pentsau, [zegaittik] aitamak falta izetie, batez ere ama, ama falta izetie izeten da, nik uste dot, gogorra, nahiz ta txarra izen. Nik ikusi dot etxe askotan ama barik sentidu eitten dala gauza bat falta. Hori nire arrebiek eta anaiek eta danak lagundu dustie oso ondo, e!!
- Zer izen zara, txikiñeña? gaztiena?
- Ni gaztiena, bai, gaztiena.

2. Eskolan, baserritarrak atzeratuta

- **Erref**: ARA-065/005
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:02:07. **Bukatu**: 00:04:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:
Eskolara kalera joaten zen, eta lagunak ere egin zituen. Oroitzapen ona du. Ez zegoen ohiturarik kalera egunero joateko, eskolara. Baserrian itaurren egin behar zuten umeek. Ez zegoen oraingo ardurarik eskolarekin. Baserritarrak atzeratuta ibiltzen ziren. Eta maisuak ere ez zuen irakasteko halako grinarik. Egurra partitzen ipintzen zituen, astean hirutan, alondigan. Han partitzen zen egurra.

Transkripzioa
- Ta, gero, ba, bueno, eskolara etorten nintzen Aramaixora, kalera, etorten nintzen, ta lagunek be ein nittuen kalien ta, ta bueno!
- Eskoliena-ta zer rekuerdo dauketzu, ona?
- Eskoliena ba ez dauket nik txarra, e? Gero erakutsiko dutsuet beheien iguel e, diploma zer batzuk badauket. Ta eskolan, ba, lehenago baserritti ez zan etorten kalera egunero. Orain obligaziño bat dau eskolara jueteko. Nik ikusi dot etxien seme-alaba artien, ba, derrigor eskolara bieldu ein biher, nahiz ta erdi gaixorik egon, ezta? Orduen ez. Orduen egoten zan, gu, baserrixen jaixo nintzen eta baserrixen ba badakitzu, igual jakingo dozu, ittaurren, ganauen aurretik ta… Bueno, "Bixer hori landu biher dou ta bixer ezin zeinke juen eskolara", e? Ta ez zan egoten oingo moduko ardurie. Ta batzuk ba eskolan egunero jueten zien ta gu egunero jueten ez gitzenak apur bat atzeratu eitten giñen, atzeratu. Ta gero beste gauza bat auen lehenago: maisuek be ez auen holan obligaziño haundirik hartzen, e, eskolan ikesteko. Konke guri esaten uskun “¿Quién sabe manejar el hacha? ¡Que levante la mano!”, ezta? Ta gu, ba danok baserrittarrak ba, joe, azkorie manejau? Bueno, bueno! “Bueno, pues vosotros a partir leña”. Alondiga bat auen hor Aramaixon, zueik ez zauen ezautuko, erredondo haundi bat, auen alondiga bat, eta han partiduten zan aiutamenturako, panaderixarako, eskoletarako eta, bueno, gero jauntxo batzuendako be bai. Ta partiduten zan egurre, ezta? Ta gu, ba, astien hiru bat bider-edo iguel egurre patiduten. Ta gu beti atzera! Badakizu, eskolan egon ezik, beti atzera geratzen da. Ta, bueno, gu geu be azkenien pozik. Zelan atzera geraketan gitzen, e? “Ba! bixer be egurre txikiketan bielketan bagaittuk, hobeto!” Ezta?
- Gusturago holan!
- Bai, gusturago. Bueno, holan.

3. Galdutako denbora berreskuratzen

- **Erref**: ARA-065/006
- **Iraupena**: 0:03:38. **Hasi**: 00:04:36. **Bukatu**: 00:08:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Maisuekin erdaraz, eta lehenengo Cara al Sol. Don Antonio maisua. Don Joakin. Haren emaztea behean zegoen maistra, neskekin. Eskola Don Joakinekin ikasi zuten. Ez bazuten ikasten, jolastordurik gabe uzten zituen. Letra ona zuen, eta diploma ere atera zuen. Kalkulu liburuxka nolakoa zen.

Transkripzioa
- Ta …
- Ta maisuekin eta? Erderie, euskerie eta holako…?
- Erderie, eta lehenengo `Cara al Sol´, entradan be, e? Euki geen don Antonio edo, maisu txiki bat, neure antzera, potolo bat, euki geen, eta lehenengo `Cara al Sol´ kantau biher zen eskolara sartzeko. Ta bueno, holako gauza batzuk. Ez zan txarra be erakusten, baiña, ba! Eskolie baiño,

gure modukuei beste lan batzuk. Hori auen eurek pentsaute. Ta bueno, gero etorri zan hau, don Joaquin. Andra-gizonak etorri zien: beheien egon zan andrie, emakumakin maestra, ta gu goixen don Joaquinekin. Ta don Joaquin sartu zanien e, joe! Ez auen egurrik, e? Egurrik txikiketarik ez auen, e? Ez, “Aquí vamos a aprender escuela, yo he venido a enseñar escuela”. Ta gero bere partez hor ein zittuen zer edo zer, jubilauekin eta, eurak ein auen, berak ein auen zer edo zer. Baiñe eskolie erakusten ha! Harek esaten auen, zuk ikesten ez bazeen orduetan, errekreora bapez! Eskolie! Errekreue izeten zan, ba, ordubete edo hiru ordu laren, izeten zan errekreue. Ta orduen berak esaten auen: “Tú, tú y tú tenéis que quedar aquí”. Eta ikesi orduen ein gauen. Nik uste dot aurretik zazpi urtien beste, gero urtebetien ikesi gauela, eskolan. Nik eskerrak emuten dutset hari. Ta gero euki geen gabeko eskolie be bai, euki geen, ta orduen ikesi gauen eskolie. Ta ni ninguen lehenengo moduen! Ta nik neuk be ez neen sinisketan hain gutxi juen eskolara, hain gutxi juen, ta holan urtetie. “¡Jo, tienes una letra!” Joe! Letrie eskribiruko doten ta, nire letrie erakusten danai ta. Ta bueno, neuk be ez nauen sinisketan! Letra ona ta, bueno, gero diplomie ta danak atara usten. “Jo! Así tiene! ¡Jo! ¡Has estudiau tres años conmigo, o cuatro, y cómo has sacau las cuentas!” Konke orduen ez auen. Kalkulu txiki bat zan, “Sumar, restar, multiplicar y dividir”. Holako liburutxo bat. Oingo moduen paper mordorik ez auen orduen. Ta akordetan naz ondion: gaiñe be euken gorri-gorrixe, ta ipintten auen “Cálculo”, ipintten auen. Handi ikesten geuen ikesi biher geuena, ta gero hasi giñan kebraduek eta, ba, holako gauzak eitten.
- Oseake, ona, estudiante ona zitzen zu, argixe!
- Nik uste dot, neuretako, ez nitzen txarra be! Baiña guri pasetan jakun e, lehenengotan atzeratu ein giñen gu, tontuen moduen egon giñen. Konke ez gauelako egunero estudixetan. Hori pasau jakun. Konke zu jueten ez bazara lan batera egunero, atzeratu eitten zara, e? Atzeratu eitten zara. Ta, ba, holaxen. Gero, eskolioi ba hor badakizu…
- Bukatu zan.
- Hamalau urtekin ya eskolie akabau zan.

4. Eskola garaia eta gero, baserrira

- **Erref**: ARA-065/007
- **Iraupena**: 0:00:46. **Hasi**: 00:08:14. **Bukatu**: 00:09:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Eskola garaia bukatzean, baserriko lanetara. Esnea eramaten zuen kalera, bi litro edo. Behiren bat bazuten eta ehun bat ardi. Ardizain ibili zen.

Transkripzioa
- Ta gero, ba, eskolie akabau zanien, ba, baserrire, ta baserrixen ba…
- Aranera bueltau zitzen.
- Bai, Aranera ostera. Ta baserrixen, ba, ba esateko na, ba, han badakitzu, han beti lana dau, baserrixen. Orduen ez auen kalerik, ta bueno: goxien kalera etorri, esnie ekarri bi litro edo. Ez pentsau egoten zanik asko baserrixen be! Oingo moduen granjarik eta ez auen han, e, basoko behixen

bat, gorrixe, ta ardixek be bagauken, ardixek be mordue geunken, ardixek ehun bat edo. Ta, bueno, hantxe, ardixek zainddu, ta [han ibili gintzen].

5. Amonaren altzoan

- **Erref**: ARA-065/010
- **Iraupena**: 0:02:28. **Hasi**: 00:10:49. **Bukatu**: 00:13:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Amandreak altzoan hartzen zuen, eta kontuak esaten zizkion, aitak idiekin lanean botatako madarikazioei buruz galdetzen zion, eta aitonak behin babarrunak airean bota zituela kontatzen zion. Kantatu ere egiten zion, "zer uste dezu dela ezkontzea" eta "Ameriketara joan nintzen".

Transkripzioa
- Amandriek holan ipuiñik-edo kontetan utsun?
- Amandriek?
- Bai, badauketzu rekuerdoik?
- Bueno, e, kantetan usten, ni altzuen hartu ta...
- Akordetan za?
- Bai, bai, oso ondo akordetan naz. Altzuen hartu –ordureko mutiko bastante haundixe nintzen e?, ordureko banauken zortzi-beratzi urte iguel ta–, "Bueno, aber, gaur ze kontauko dou" ta ekitten utsen. Ta "bueno", berak esaten usten e, bera be baserrikue ta, esaten usten: "Bueno! Zu zoietzien ganauen aurretik, ittaurren, zoietzen ganauen aurretik, ta aittei apurtu jakon hori, zera, "gabutxue" –esaten jakon artarien aurretik, han e, buzterrixen erdixen sartzen zan gabutxo bat, holan holako batekin, trabes batekin,– ta ha apurtu jakon, ta ze esan auen?" Ta, ta neuk esaten nutsen e "Baten makauen la ostia!", esan auen baten aittek. "Bai? Esan auen hori?" ta "Ba gure aittittek be, hor ohien dauenak, danok kastigaute itxi gindduen, plato bat apurtu gauelako, ta platuen auen, ozen, babak. Ta babak jausi zien lurrera ta danok ezebe jan barik gero". Ta holako gauzak kontetan usten, ta iguel egixe izengo zan, iguel ez, ez dakit, ez dakit. Iguel egixe izengo zan, e? Konke danak geratu ziela bazkaldu barik. Ta holako gauzak kontetan usten. Bai.
- Eta kantuik, akordetan za kantuik? Kantetan utsun kantu...?
- Berak kantuek? Ba hak kantetan usten beti be hau: "zer zala uste zendun zala ezkontzia" ta. Orduen modan auen. Ta gero, jo, harek horreik kantau, horreik gauzok, ta "Amerikara noa" ta holako kantu batzuk kantetan usten berak. Ta ohien auen aitteitte, ohien auen ta "Hori, hori! Hori kantau biher dok /bihok/ eta!" Ohetik entzun eitten zittuen ta... Pozik jueten nitzen ni hara!

6. Ogi ona saldu eta txarra jan

- **Erref**: ARA-065/011
- **Iraupena**: 0:02:50. **Hasi**: 00:13:17. **Bukatu**: 00:16:07

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Baserriko bi ogi eramaten zituen amonaren etxera, eta artoa. Tremesa zer zen. Berak ez zuen ogi hura jaten, sekula. Errazionamenduko ogitxoak oso txarrak ziren, baina haietxekin konformatu behar. Okindegia non zegoen. Kartila batekin baino gehiagorekin joaten zen, beste batzuena ere hartzeko. Duela gutxi enteratu zen berak eramandako ogiak saldu egiten zituztela aitona-amonek.

Transkripzioa
- Gauza bat pasetan jaten: nik baserritti erueten nittuen bi ogi baserrikuek, erredonduek, erueten nittuen. Ta beste arto bat. Ta tremesa zan, horrekin, zeakin eindde...
- Zahixekin.
- Zahixe ta... ondo... zahixe be ez!
- Zentenuaz eindde.
- Ba, zentenue be ez. Garixei, urunei atzera geraketan jakonaz eindde, tremesa. Erueten nauen eta hor geraketan nitzen ni moska. Nik ez nauen jaten han bape, nik erueten nittuen [ogei], ogixe, ez nauen jaten, ta artorik be ikusi be ez. Ta eurak be ez auen jaten. Ta nik, nik erueten nauen, eskolatik urten, erueten nauen honeik, razionamentukuek, panezilluek moduen. Esaten zauen txarrauek izeten zien hareik! Baltzak! Ta iguel kordelak eta danak eukitten zittuen, e? Auen panaderixie, oin ein biher daue ba hori pastelerixie ta?
- Bai, [...]?
- Bai, hantxe auen panaderixie. Ta nik handik erueten nauen beheruzkuen horreik, panezilluok, erueten nittuen. Ta dana auen razionamentuen, auen orduen. Ene! Nik neuken kartilla bat etxekue horkue, beste kartilla bat auen horkue, ta beste bat Zentrokue. Horreik danon errekadista izeten nintzen ni. Mutikue, baiñe kaleko errekadistie. Danai erueten nutsen nik horko razionamentuko gauzie. [...] Ta bueno, holan pasetan juen. Ta ondio be ez da urte asko enterau nintzela. Klaro, nire aitteitte eta amamak be ez aukien diruik, diruik bape ez aukien. Gurien, baserrixen be ez! Danak gengozen diru barik. Ta enterau nintzen, horreik saltzen auen ogixe Barrutianera ta Kafetonera, saltzen auen ogixe. Pentsau.
- [Zeuk erueten zauen] ogixe.
- Pentsau!
- Pentsau! Joe...
- Orduen diru apur bat hartzen auen. Zenbat hartuko auen ba harekin?! E? Danakin be zer hartuko auen ba? Ta ondion ez da denpora asko enterau nitzela, e! Bai. Barrutian batek esan usten, ba “Zuk ekarten zauen ogixe guk jaten gauen!”. Hor etxien [jaten] auen eta bueno! Ta, bueno, barreka egon giñan. Nik bai... nik, guk ez gauen jaten nik ekarririko ogixe. Ta, ta holan, ta holaxe ibiltten giñen gazte denporatan, bai.

7. Kantuan nola hasi zen

- **Erref**: ARA-065/012
- **Iraupena**: 0:04:13. **Hasi**: 00:16:07. **Bukatu**: 00:20:20

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Kantuan nola hasi zen kontatzen du. Aramaion hasi zen Don Andres eta Don Joakin apaizekin solfeoa ikasten. Zazpi zuloko txistua ondo jotzen zuen, eta `Angiozarko itsua´k esaten zion soinua jotzen ikasteko. Koruan ere ibili zen, kalean, apaizekin. Hamar bat ziren. 16 urte zituela, soinua nola lortu zuen, itsuari eskerrak. Bizikleta hartu anaiari, eta Arrasatera joan zen eta handik trenean Eibarrera, soinua aukeratzera.

Transkripzioa
- Noiz hasi zitzen kantetan zu? Zeiñek erakutsi utsun?
- Ba ni ekin nitzen kantetan, bueno: ekin nitzen kantetan, lehelengo-lehelengo, ba, Aramaixon. Don Andres ta don Joaquin zien abariek hor, ta ikesi nauen solfeo apurtxo bat. Ta gero, hor esan ustien... bueno, preguntak-eta eitten ustien ezta? ta, “Gero zer izen biher dozu?”, kantorie edo koruen edo zera, “zer izen biher dozu?”, ta “ba ez dakitt”. Joe, eske Angiozarko itsue etorten zan hona jaixetan, Euzkierripara, ta nik joten nauen txistu bat zazpi zulokue. Holako bat zan. E? Zazpi zuloko txistu bat. Ta nik txistue oso ondo joten nauen. Ta harek esaten usten: “Ño! Hik soiñue ikesi biher heuke!”
- Harek, Angiozarko itsuek esaten utsun.
- Bai. Konke solfeorik ez dauket esateko; apurtxo bat badauket, baiña justo-justuen notak ezautu ta ba zeozer. Ta Angiozarko itsuek esaten usten: “Hi, soiñujolie izen biher heuke!” Ta, bueno. “Bai zera! Ta zelan ta?” Gero, etxien ondio aitte bizi zan ta aittek esaten utsen: “Bai, baserrittarrak zelan ikesiko juek ba soiñue joten?” Ta “Baietz! Hi ekibokaute hao! –aittei esaten utsen– Baserrittarrak onak dittuk! Onak dittuk, soiñue joten ikesten. Ta honek ikusten juat oido ona daukela”. Ta holan. Ta pasau zien hiru-lau urte holan. Ta gero kalien koruen ekin nutsen. Ta koruen ekin nutsenien, ba, esaten usten horreik, don Andres ta don Joaquin-ta, orduen egozen, ta, bueno, gero Elgetakue be etorri zan beste abade bat ta, don Jose edo, ta “Joño hik oido ona daukek, benga!”. Ta koruen ekin nutsen kalien, ta koruen ba urte asko ein nittuen. Muñoak, Muñoa, Gerardo Kataliñena ta... bueno, hamar bat gingozen. Oin danen izenak de momento ez jat /etxat/ akordetan. Ta bueno, ba, han ba pozik neu be kantuen. Ta gero esan usten e... etorri zan hurrengo urtien Angiozarko itsue, ta ya banauken hamasei urte edo, banauken, ta, “Bueno, badakik zer ein biher doun? [Badakik?] Soiñu bat erosi biher juau, ta ekin solfeo ikesten nunbaitten ta, soiñu bat erosi ta aurrera ein biher juau”. Ta, “Bueno, bale!”. Ta gero handik segiduen hil jaten aitte, ta “Bueno, orduen zer, soiñu hori ekarri eingo dou, edo zer? Neuk ekarriko dustat soiñue!”. Porke Donostian auken fabrika baten, soiñu fabrika baten, Larrañaga edo zana, auken ba amistade haundixe. Handik zortzi egunera esan usten: “Bueno, han jaukat soiñuek, lau edo bost, han jaukat, ta heuk apartau gustetan jatana”, ta esan usten. Juen nitzen hurrengo egun baten. Hartu bizikletie –nire anaiek bizikletie euken, ta eukitten auen hor Ibergoixen, oin anaie bizi dan lekuen auen baju bat, aukien honeik e Mantzanonak, etxe zahar bat auen, Mantzanona, hor eukitten auen bizikletie–, hartu bizikletie ta jueten nitzen Mundraura, ta Mundrauen itxitten nauen –estaziño onduen auen taberna bat, Etxazuri, iguel ezautuko dozu hori iguel ez–, Etxazuri, han ixten nauen bizikletie,

hartu trena ta jueten nitzen Eibarrera. Ta, bueno, ikusi nauen soiñuoi ta, bueno, berak esan usten “sonidorik onena honetxek baltzonek jaukek”.

8. Arrasaten, lanean eta solfeoa ikasten

- **Erref**: ARA-065/014
- **Iraupena**: 0:04:25. **Hasi**: 00:20:29. **Bukatu**: 00:24:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Altzairugintza
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Soinu beltzak zuen doinu polita, eta hura hartu zuen. Solfeo gehiago ikasi zuen, Don Rokerekin, baina hark ere ez zekien asko. Klabe-sol eta klabe-fa. Arrasatera joan zen. Zerrajeran hasi berria zen lanean, eta Juanito Arzamendirengana joateko esna zion batek. Eguerdietan hasi zen ikasten, 12:00etatik 13:00ak arte. Urtebetean bi ikasturte egin zituen harekin. Oso umila zen, irakasle ona. Baina soinua ez zitzaion gustatzen, infernuko hauspoa iruditzen zitzaion.

Transkripzioa
- Ta “Honetxek baltzonek jaukek sonido ona. Nik uste juat hauxe izengo dala soiñu ona”, tal. “Oin, badakik zer ein biher duan, e? Solfeue gehixao ikesi biher dok!”. Ta juen nitzen hona, Erroke auen hemen, organillue joten auen, ta hareaana juen nitzen ta, bueno, hareaz ein nittun hille bi edo. Ta aurretik apur bat banakixen ta berak asko ez akixen solfeue, ta ikusten neen asko ez akixela berak be. Ta, bueno, esan usten, halako baten esan usten: “Bueno, nik gehixao ezin neikek erakutsi. –esan usten – Nunbaitten topau in biheko dok zeozer, gehixago biher badok, nunbaitten topau ein biheko dok zeozer". Nik esan nutsen: “Nik, nik gutxienez biher dot clave de sol akabaute, ta clave de fa akabau ein biher dot, eskumie eta ezkerra manejetako”. Clave de sol zan eskumie manejetako, ta clave de fa zan ezkerra, bajue, manejetako. Ta, bueno. “Nik ezin neikek gehixao ein, nik, parkatu eidek, baiñe nik ezin neikek gehixao”. Bale, bueno. Juen nitzen Mundraura, ta Mundrauen esan ustien, orduntxe fabrikan ekindda ninguen.
- Zerrajeran?
- Zerrajeran, bai. Ta esan ustien e: “Bueno, hik badakik zer ein biher duan? Hik Bandako direktorie ezautuko dok, Juanito Artzamendi, ezautuko dok”, eta “Bai, ezauketan dot!”, “Bueno, juen hai haretxeaana! –esan usten han lagun batek, eta– Aber ze esaten dustan!”. Ein usten prueban batzuk eta, “Bueno, oido ona daukek! Etorri heike eguerdixetan?”, “Eguerdixetan ba, denbora asko ez dauket, baiñe etorriko naz”.
- Hori, Arzamendik esan utsun hori?
- Arzamendik, bai. “Etorri heike?” ta, "Ba, bueno. Ta ze ordutan?” Ta “Bueno, hamabixetan urteten dok, ez dok, Zerrajeran? Bai, hamabixetati ordu bata laren gutxiau, ordu batak arte! Egunero etorri heike?” Ta, “Bai, etorriko naz.”, “Gero, ordubatetan, en vez de hamabixetan bazkaldu, ordubatetan bazkaldu, Zerrajeran bertan, komedorien, ta bueno, ba etorri!”. Ta hasi nitzen espliketan-espliketan-espliketan, ta, bueno, lehenengo egunien ein auen pregunta batzuk, notak ezautu ta... “Bueno, notak ezauketan dittuk!”, “Bai!”, ta “Nun ibili haz ba?” ta “Aramaixon ibili naz, lehenengo abadiek apur bat erakutsi usten eskola denporan, ta gero

ba horrek Errokek erakutsi usten", "Joño, Erroke!" ezauketan dauela, ezauketan dau... "Baiña harek gutxi jakingo dau iguel" ta "Eske esan usten gehixao ezin leikela berak erakutsi ta beste nunbaitten gure baneen gehixao ikesi, ta, bueno, oin zeuana etorri naz". Ta, "Bueno, nik erakutsiko dustat, gure badok ikasi". Ta urtebetien bi kurso ein nittuen harekin. Zaratarik ezebez, e! Uluik be ez, e! Ezta jo be. Honek, Errokek, regla bat eukitten auen ta holan apur bat... E? Eukitten auen. Baiñe harek... Oso umil, e!
- Oso gizon dotorie zan, ez?
- Ta umille. Nik ez dot euki holako profesoreik! Urte bixen erakutsi usten clav de esol y clave de fa, bi gauza erakutsi usten. Ta gero, ba, baeozen akordiek-eta hartzeko ta holako gauza batzuk eitteko, ba hori, musikie ez da akabetan, ez da akabetan! Ta gero, ordureko soiñue ba etxien nauken, ta nik ez nutsen esaten hari, ta "Ta gero ze ikesi biher dok, ba, pianue edo?", "Gustauko litxat pianue ikestie, gustauko litxat, baiña soiñue ikesteko asmue dauket!". Jode! La perdición! Ez jakon gustetan soiñue. "Inpernuko hauspue ikesi biher dok?" esaten usten. Ez jakon gustetan. Beste danak, e, zuk gure bazen flautie, bioliñe... bandako gauza danak, e, gustetan jakon. Baiñe soiñue ez jakon gustetan, ez jakon gustetan. Ta, ba nik, "ña! ikesi ein biher dot". Ta "Baiñe segiduko dok solfeuen?" ta "Nik ahal dan dana bai!" Baiña, klaro, gero...

9. 'Angiozarko itsua' irakasle

- **Erref**: ARA-065/015
- **Iraupena**: 0:03:16. **Hasi**: 00:24:54. **Bukatu**: 00:28:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Eibarrera joan zen, Angiozarko itsuarengana, soinua ikastera. Bost bat metodo ikasi zituen, piezekin hasi aurretik. Felipe Altzazpik esaten zion azkar ikasiz gero, bere plaza utziko ziola. Eta lehenbailehen ikasi nahi berak! Igandero joaten zen Eibarrera, bizikleta Etxazurin utzita. Zazpi pezeta kostatzen zitzaion eskola. Arzamendik 200 pezeta edo hilabetean. Bost laguneko ikasle taldea. Itsua izan arren, azkar asko igartzen zuen papera zabalik zuten ala ez.

10. Soinua jotzen, arbola azpian

- **Erref**: ARA-065/017
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:28:50. **Bukatu**: 00:30:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
`Angiozarko itsua´k pieza bana ematen zien aste guztirako, etxean ikasteko. Paperera begiratzen ez zionari igartzen zion itsuak. Auzoan arazoak izan zituen, denak baserriko lanetan zebiltzan bitartean bera soinua jotzen

egoten zelako arbola azpian. Kexatu egin ziren, eredu txarra zelako gazteentzat.

11. Lehenengo ezkontza soinua jotzen

- **Erref**: ARA-065/019
- **Iraupena**: 0:02:37. **Hasi**: 00:31:20. **Bukatu**: 00:33:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Hamabost pieza ikasi zituenean, ezkontza batean jo zuen. Jerardo eta Sebastiana ezkondu zirenean, 18 urterekin. Ezkontzaren aurretik kalejira egiten zen eta meza ostean erromeria. Bazkalostean kalejiran joan ziren kalera. Afaldu eta lo ere hantxe egin zuten. Lo zegoela prakak gorde zizkioten.

12. Eliza aurrean jotzeko debekua

- **Erref**: ARA-065/020
- **Iraupena**: 0:02:47. **Hasi**: 00:33:57. **Bukatu**: 00:36:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:
Baserrietara sukaldari joaten zen Dominika. Plazan jotzen hasi zenean, hamabost pieza, plaza beteta. Dominika eta Mantzanos joan zitzaizkion, geratzeko esanez. Emakume bat laztanka zebilela, eta geratzeko. Oso emakume ederra da orain ere. Apaizari esan zioten, eta eliza aurrean ez jotzeko agindu zion hark. Alkateak esan zion nor jarri.

13. Soinu-jotzailearen soldata

- **Erref**: ARA-065/022
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 00:38:46. **Bukatu**: 00:40:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Galagarra etorri zen. Dirua batzen zuten batzuek, txandaka. Tiketa jarri alfilerrarekin, eta kobratu egiten zen. Dantzarien diruarekin egiten zuen aurrera. Galagarrak ordaindu egin nahi zion, eta 2.000 pezeta agindu zizkioten, eta euria zenean kontzejupean jotzen zuen. Soldadu joan aurretik izan zen hori.

14. Nola hasi zen herriz herri

- **Erref**: ARA-065/023
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:40:07. **Bukatu**: 00:41:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Jauregik lehenengo autobus bat eta gero bi jarri zituen, eta gazteek Arrasatera alde egiten zuten. Gero eta gutxiagok egiten zuten dantza herrian. Eta utzi egin zuen azkenean. Handik aurrera herriz herri ibili zen. Gerora, astero Arrasateko plazan jotzen ere ibili zen bi urtean, udaletxeak ordainduta. Baina gero eta jende gutxiagok egiten zuen dantza.

15. Behizain, beti kantuan

- **Erref**: ARA-065/025
- **Iraupena**: 0:00:54. **Hasi**: 00:42:35. **Bukatu**: 00:43:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:
Ganaduzain egoten zenean, kantuan edo txistua jotzen egoten zen beti. "Campanero" kantatzen zuen. "Han goian landetan".

16. Soldadutzan, Vesparekin erosketak egiten

- **Erref**: ARA-065/029
- **Iraupena**: 0:04:49. **Hasi**: 00:45:17. **Bukatu**: 00:50:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Auzorik auzo ibili aurretik, soldadu jantziarekin ere ibili zen soinua jotzen. Gasteizen egon zen soldadutzan, eta motorra zeukan, Vespa bat. Felipe Ametzuk eta berak soilik zuten motoa. Eta zortea izan zuten: sukaldera bidali zuten, erosketak egiteko, motoan. Motordun bizikleta. Denbora libre asko izaten zuen. Zer erosten zuen. Soldaduak moteltzeko hautsak.

17. Militarrez jantzita, soinua jotzen

- **Erref**: ARA-065/032
- **Iraupena**: 0:04:32. **Hasi**: 00:51:22. **Bukatu**: 00:55:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Soldadutzan baimena eskatzen zuen, soinua jotzera joateko. Militarrez jantzita joan behar zuela esan zioten. Gopegi inguruan zortzi egun egin zituzten maniobrak egiten. Ogitartekoak eramaten zituen berak. Normalean, ordu baterako bukatzen zituen musikari lanak. Alborada egiten zen, erronda etxerik etxe, eta hura zen arriskutsua, gauez. Behin izan zituen komeriak, gizon handi batekin ohean lo egin behar zuelako. Lurrean egin zuen lo.

18. Trenean, gasolinarekin

- **Erref**: ARA-065/033
- **Iraupena**: 0:05:30. **Hasi**: 00:55:54. **Bukatu**: 01:01:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:
Etxaguenera joan zenekoa, alboradara. Ez zeukan motorik, eta esnedunarekin Gasteizera joaten zen eta handik trenez zerrajerara. Beste behin Ondategira joan zen soinua jotzera. Motoa zuen orduan. Kamioia erabiltzen zuten argi egiteko. Tabernariaren etxean egin zuen lo, eta hurrengo egunean elurra zenez, kamioian Gasteizera. Trenean igo nahi zuen motoarekin, handik Arrasatera joateko, eta gasolina kentzeko esan zioten. Gasolina berokian gorde zuen, botiletan sartuta. Iritsi zenean, eta motoari gasolina jartzen hasi, errieta egin zioten, denak arriskuan jartzeagatik.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-06

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com